

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17090

Tarih : 25.03.2026

10/3951

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de özellikle 1990’lı yıllarda yoğunlaşan gözaltında kaybetme vakaları, faili meçhul cinayetler ve bu süreçlere ilişkin ortaya çıkan insan kemiklerinin etkin, bağımsız ve şeffaf biçimde soruşturulup soruşturulmadığının tespiti; cezasızlık uygulamalarının araştırılması; maddi gerçeğin ortaya çıkarılması ve benzer ihlallerin önlenmesine yönelik gerekli yasal ve kurumsal düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve TBMM İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Serhat Eren

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de özellikle 1990’lı yıllarda yoğunlaşan zorla kaybetme vakaları, faili meçhul cinayetler ve sistematik hak ihlalleri, aradan geçen on yıllara rağmen tüm yönleriyle aydınlatılamamış; hakikat, adalet ve yüzleşme talepleri karşılıksız bırakılmıştır. Bu dönemde çok sayıda yurttaşın gözaltına alındıktan sonra bir daha kendilerinden haber alınmadığı, bu vakaların önemli bir bölümünün hem ulusal hem de uluslararası insan hakları raporlarına yansdığı bilinmektedir.

Son olarak Diyarbakır’ın Lice ilçesine bağlı Duru (Dêrçam) kırsal mahallesinde 10 Mayıs 2025 tarihinde bulunan kemiklere ilişkin süreç, söz konusu tarihsel sorunun güncelliğini koruduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Adli Tıp Kurumu tarafından hazırlanan raporda, kemiklerin biri çocuk olmak üzere en az iki insana ait olduğu ve mevcut bulguların yaklaşık 30 yıl veya daha öncesine işaret edebileceği değerlendirilmiştir. Bu tespit, doğrudan 1990’lı yıllarda yaşanan ağır insan hakları ihlalleri ile örtüşen bir zaman dilimini işaret etmektedir.

Buna karşın, Lice Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair kararda, kemiklerin insan kemiği olduğuna ilişkin bir tespit bulunmadığı ileri sürülmüş; bilimsel rapor ile savcılık kararı arasında açık bir çelişki ortaya çıkmıştır. Bu durum, yalnızca bir soruşturma hatası değil, aynı zamanda Türkiye’de uzun süredir tartışılan cezasızlık politikasının güncel bir yansıması olarak değerlendirilmektedir.

Öte yandan olay yerinde gerçekleştirilen kazı işlemlerinin ulusal ve uluslararası standartlara aykırı biçimde yürütüldüğü, delil niteliği taşıyan kemiklerin zarar gördüğü, bazı bulguların tahrip edildiği yönünde ciddi iddialar bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler Minnesota Protokolü’nde düzenlenen etkili soruşturma yükümlülükleri dikkate alındığında, bu durum yaşam hakkı ihlallerine ilişkin soruşturmanın gereği gibi yürütülmediğine işaret etmektedir.

Benzer şekilde, Türkiye’nin farklı bölgelerinde de zaman zaman insan kemiklerinin bulunduğu, ancak bu bulguların önemli bir kısmının etkin ve şeffaf soruşturmalarla aydınlatılmadığı, kimliklendirme süreçlerinin tamamlanmadığı ve failerin ortaya çıkarılmadığı bilinmektedir. Bu durum, yalnızca geçmişle yüzleşmeyi engellemekte; aynı zamanda hukukun üstünlüğü ilkesini ve toplumun adalet duygusunu zedelemektedir.

Yaşam hakkı ihlalleri ve zorla kaybetmeler, uluslararası hukukta zamanaşımına tabi olmayan ağır insan hakları ihlalleri arasında yer almaktadır. Bu nedenle söz konusu vakaların etkin, bağımsız ve tarafsız biçimde soruşturulması; delillerin korunması; kimliklendirme süreçlerinin tamamlanması; sorumluların tespit edilerek yargı önüne çıkarılması ve mağdur yakınlarının hakikat ve adalet taleplerinin karşılanması devletin temel yükümlülükleri arasındadır.

Bu çerçevede, Lice’de bulunan kemikler özelinde ortaya çıkan çelişkilerin, Türkiye genelinde geçmişten günümüze uzanan zorla kaybetme vakalarıyla olası bağlantılarının, benzer olaylara ilişkin soruşturma süreçlerinin ve cezasızlık uygulamalarının bütünlüklü biçimde araştırılması; gerekli yasal ve kurumsal önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması zorunlu hale gelmiştir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
-			
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	